

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології та українознавства



ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи ЗДМУ
С.А. Моргунцова С.А. Моргунцова
« 27 » квітня 2022 р.

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОЇ Й ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА

підготовки третій рівень – доктор філософії
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань 22 «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальностей 221 СТОМАТОЛОГІЯ, 222 МЕДИЦИНА,
226 ФАРМАЦІЯ, ПРОМИСЛОВА ФАРМАЦІЯ, 228 ПЕДІАТРІЯ
(код і найменування спеціальностей)

2022 рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи академічної й педагогічної комунікації» складена відповідно до освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня підготовки доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація», 228 «Педіатрія».

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна є складовою загальної програми підготовки докторів філософії різних спеціальностей, читається на другому курсі навчання й розрахована на 3 кредити, 90 годин – 10 години лекцій, 20 годин практичних занять і 60 годин самостійної роботи на очній формі навчання і 6 години лекцій, 10 годин практичних занять і 74 години самостійної роботи на заочній формі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Змістовий модуль 1. Основи українськомовної академічної комунікації.

Змістовий модуль 2. Основи українськомовної педагогічної комунікації в закладі вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Основи академічної й педагогічної комунікації» розглядає основи наукової та професійної комунікації в структурі медико-фармацевтичної освіти, дозволяє зрозуміти природу мови як засобу спілкування, формує здатність виявити себе як комунікативну особистість, сприяє формуванню соціокультурного компоненту у професійній діяльності.

Зміст дисципліни складають сучасне розуміння наукової та педагогічної комунікації у глобалізованому контексті. Основні напрями вивчення – комунікативна особистість, професійна комунікація у освітній і науковій діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування культури академічного й педагогічного спілкування, оптимізація наукової та професійно-педагогічної комунікації як важливого чинника психічного і соціального розвитку фахівця, як основної форми реалізації цілісного навчального й наукового процесу, що розгортається на фоні спільної соціально-комунікативної діяльності учасників науково-дослідницького й освітнього процесу.

Міждисциплінарні зв'язки – дисципліни, що викладаються в ЗДМУ на різних кваліфікаційних рівнях: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Етика та деонтологія в медицині», «Менеджмент в охороні здоров'я», «Інформаційні технології в медицині», «Соціальна медицина», «Основи біостатистики та методи статистичного моделювання», «Технологія планування та реєстрації прав інтелектуальної власності. Презентація результатів наукового дослідження», «Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі», «Основи наукової та професійної етики».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти із основними принципами академічної та педагогічної комунікації в закладах вищої освіти; формування у них засад академічної культури й етики; забезпечення їх знаннями та інструментами, необхідними для формування стійких навичок усної й письмової комунікації.

1.2. Завдання:

- дати уявлення про сутність феномену комунікації та про особливості українськомовної професійної комунікації науково-педагогічних працівників;
- ознайомити аспірантів із основними принципами й вимогами до академічної комунікації;
- розглянути лінгвістичний та мовленнєвий аспекти академічної комунікації, актуалізувати знання з української мови, потрібні для реалізації цих аспектів;
- проаналізувати основні проблеми й помилки академічної комунікації;
- сформувати уміння застосовувати отримані знання, вміння й навички з академічної комунікації у комунікативних ситуаціях, пов'язаних із презентацією власного наукового дослідження;
- надати інформацію про основні вимоги до педагогічної комунікації в освітньому процесі закладів вищої освіти;
- розглянути типові проблеми й помилки педагогічної комунікації з метою запобігання їм у подальшій викладацькій діяльності;
- проаналізувати заporуки успішної комунікації в науково-педагогічній сфері.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття аспірантами

компетентностей:**Інтегральні:**

- Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я.

Загальні:

- Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівня.
- Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні:

- Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини й фармації.
- Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.
- Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини й фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
- Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.
- Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.
- Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.
- Організувати та реалізувати наукову діяльність у вищій медико-фармацевтичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Матриця компетентностей

Класифікація компетентності за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність				
Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної й фармацевтичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики				
I. Загальні компетентності				
1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Закономірності когнітивних процесів. • Стратегію освіти протягом життя. • Методи продуктивного навчання. • Теорію ціннісних орієнтацій та мотивації особистості. • Основи риторики. • Основи тайм- 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Оперувати філософськими категоріями та доктринами. • Використовувати методи самонавчання. • Оцінювати рівень мотивації. • Постійно вдосконалювати свій освітній та загальнокультурний рівень. 	Визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості. Здатність до самонавчання та самореалізації. Здатність до ефективної організації власного часу.	Формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору. Розвиток когнітивних можливостей. Здатність до самонавчання та самореалізації.

	менеджменту.			
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Основи бібліографічного пошуку. • Перелік наукометричних баз та їх значущість. • Провідні інформаційні ресурси для пошуку інформації. • Сучасні інформаційні технології. 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації. • Проводити інформаційний пошук. • Аналізувати та адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації. 	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та обробки інформації. Вести дискусію у сфері аналізу інформативності наукових даних.	Здатність до повного та різностороннього пошуку інформації. Відповідальність за адекватну оцінку та трактування отриманих у результаті пошуку даних.
3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Етапи та закономірності когнітивного процесу. • Етапи дослідницького процесу. • Основи та умови креативності. 	Вміти: аналізувати дані, отримані з інформаційних джерел.	Комунікації з науковими керівниками, колегами та партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення.	Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез.
4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Роль вивчення якості освітньої діяльності в удосконаленні підготовки фахівців. • Форми і методи оцінки результатів освітньої діяльності. 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Організувати та проводити навчальні заняття. • Проводити моніторинг освітнього процесу, розробляти пропозиції щодо його удосконалення. • Застосовувати ефективні методи оцінки знань та вмінь студентів. 	Взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, студентами в процесі оцінювання результатів навчальної діяльності.	Покращення результатів власної педагогічної діяльності і результатів діяльності інших.
II. Спеціальні (фахові) компетентності				
1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Зміст дисципліни (за спеціалізацією) відповідно до майбутньої професійної діяльності. • Ключові 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати основні теорії та концепції за напрямом дослідження. • Інтерпретувати результати досліджень за 	Формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового	Безперервне самонавчання і самовдосконалення.

	<p>концепції за напрямом наукового дослідження.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пріоритетні напрямки розвитку медичної й фармацевтичної науки. 	<p>обраним науковим напрямом.</p>	<p>дослідження.</p>	
<p>2.Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основи біостатистики. • Методи статистичного аналізу. • Представлення результатів статистичної обробки даних. 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтовувати розмір вибірки. • Формулювати статистичні гіпотези. • Адекватно використовувати методи статистичного аналізу. 	<p>Обґрунтування обраних методів аналізу та обговорення отриманих даних.</p>	<p>Відповідальність за проведення аналізу даних Отримання достовірних та відтворюваних результатів Запобігання шахрайства при обробці даних.</p>
<p>3.Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологію інформаційно-патентного пошуку. • Основи авторського права. • Етапи та принципи реєстрації авторського права. • Технологію отримання патенту. 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проводити патентно-інформаційний пошук. • Реєструвати право інтелектуальної власності. • Впроваджувати наукові досягнення у навчальний процес. 	<p>Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності. Адаптувати результати наукових досліджень до освітніх програм та навчального процесу.</p>	<p>Відповідальне патентування Регулярне оновлення освітніх програм та змісту навчання.</p>
<p>4.Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологію презентації даних у виді постерів та презентацій. • Технологію написання статей до національних наукових видань. • Вимоги та технологія написання статті до міжнародного рецензованого видання. • Перелік видань що індексуються у Scopus Web of 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Працювати в Power Point, Prezi, Adobe Photoshop, Adobe Reader. • Підготувати презентацію. • Підготувати усну доповідь. • Написати статтю відповідно до вимог наукового виданн. 	<p>Академічна доброчесність. Спілкування з рецензентами та редакцією журналу. Аргументація, критична оцінка, здатність до ведення наукової дискусії.</p>	<p>Відповідальність за результати наукового дослідження. Запобігання плагіату та фальсифікаціям.</p>

	Science. • Стандарти оформлення наукових робіт.			
5. Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності	Знати: • Стандарти вищої освіти за спеціальністю. • Основи педагогіки. • Дидактичні основи проблемного навчання. • Компетентнісний підхід при проектуванні та реалізації освітньої діяльності. • Форми організації навчально-пізнавальної діяльності. • Принципи студент-орієнтованого навчання. • Програму та зміст дисципліни, що буде викладатися.	Вміти: • Формулювати цілі навчання та способи їх досягнення. • Грамотно визначати зміст навчання та форми контролю. • Застосовувати новітні педагогічні технології. • Моніторувати та управляти процесом навчання. • Використовувати сучасні інформаційні технології для оптимізації навчання.	Володіння основами дидактики, риторики, аргументації. Застосування методів інтерактивного навчання. Демонструвати лідерство та управляти процесом навчання.	Набуття ораторської майстерності. Лідерство. Здатність до самооцінювання та непереривного самовдосконалення. Відповідальність за ефективність навчального процесу.
6. Дотримання етики та академічної доброчесності	Знати: • Дослідницьку етику. • Правові основи авторського права. • Принципи запобігання плагіату, фальсифікацій та корупційних дій.	Вміти: • Самостійно виконувати освітню та наукову діяльність. • Викладати свої погляди. • Приймати власні рішення. • Використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату.	Доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності. Отримання довіри та поваги серед колег та студентів.	Відповідальність за результати діяльності. Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії. Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Основи академічної й педагогічної комунікації»:

1. Отримання знань з навчальної дисципліни обсягом 3 кредити (90 годин).
2. Складання заліку відповідно до навчального плану (2 семестр).

Результати навчання дисципліни «Основи академічної доброчесності»:

1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації.
2. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну й фармацевтичну практику та суспільство.
3. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій.
4. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.
5. Організувати освітній процес.
6. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
7. Дотримуватися етичних принципів при комунікації з пацієнтами.
8. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни «Основи академічної й педагогічної комунікації» (анотація)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва галузі знань)	<u>Нормативна</u>
Модулів – 1	Спеціальність: <u>221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація», 228 «Педіатрія»</u> (код і найменування спеціальності)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2
Загальна кількість годин – 90		Семестр: 4
Годин навчання (очн./заочн.): аудиторних – 30/16 самостійної роботи аспіранта – 60/74		Лекції (очн./заочн.)
	Освітньо-науковий рівень: <u>доктор філософії</u>	10/6 год.
		Практичні (очн./заочн.)
		20/10 год.
		Самостійна робота (очн./заочн.)
		60/74 год.
		Вид контролю: залік

Примітка. Співвідношення кількості годин: аудиторних – 33,3/18 %, самостійна робота – 66,6/82 %.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи українськомовної академічної комунікації

Тема 1. Поняття комунікації.

Визначення комунікації. Моделі процесу комунікації: модель Г. Лассуелла, модель К. Шеннона – В. Вівера, модель Т. Ньюкомба, модель Р. Якобсона. Масова, групова й міжособистісна комунікація. Основні різновиди соціальних груп. Специфіка комунікації у формальній і неформальній, малій і великій, контактній і умовній групі. Умови ефективної комунікації. Бар'єри й фільтри в процесі академічної комунікації. Шляхи усунення бар'єрів і фільтрів у процесі комунікації. Відмінності комунікації і спілкування. Вербальні й невербальні аспекти комунікаційного процесу. Поняття комунікаційного повідомлення. Поняття тексту. Поняття дискурсу.

Тема 2. Академічна комунікація.

Специфічні риси академічної (наукової) комунікації. Дослідження наукової комунікації в Україні та за кордоном. Культура мови й мовний етикет науковця. Крос-культурна комунікація в науці як вербальна і невербальна взаємодія представників різних моральних систем, світоглядів, релігій. Поняття наукового дискурсу. Комунікативні аспекти дискурсології. Діалоговий характер, рівність і відкритість як запоруки функціонування наукового дискурсу.

Тема 3. Специфіка писемного наукового мовлення

Поняття наукового стилю та його підстилів. Основні ознаки наукового стилю: абстрагованість, інформаційна насиченість, чіткість і об'єктивність викладу, коректність, логічна послідовність, точність та однозначність, доказовість, переконливість, аргументованість, експресивна нейтральність. Різновиди наукових текстів: академічні, навчальні, енциклопедичні. Власне наукові тексти: науково-теоретичні і науково-експериментальні. Лексичні особливості наукової мови. Медико-фармацевтична термінологія. Відмінність термінів і професіоналізмів. Фразеологізована термінологія і кліше. Граматичні й морфологічні особливості наукового тексту. Синтаксис наукового мовлення. Активні та пасивні конструкції на -но, -то. Помилки в побудові речень з дієприслівниковим зворотом, у реченнях з однорідними членами. Форми передачі чужої мови в науковому стилі. Граматичні помилки.

Тема 4. Композиція писемного наукового тексту.

Технологія аналізу наукового тексту. Поняття композиції в науковому тексті. Основні компоненти композиції. Поділ тексту на абзаци. Абзац як структурна одиниця наукового тексту. Структурні особливості абзацу. Композиційні особливості побудови наукових текстів різних жанрів. Єдність змісту і логічна послідовність викладу. Мова і стиль анотації, ключові слова. Мова і стиль рецензії. Науковий відгук. Науковий огляд. Дисертація як науковий текст комбінованої композиційної будови.

Тема 5. Культура усного наукового мовлення.

Специфіка публічного виголошення наукового тексту. Виховання ораторської культури. Операційне читання (сприйняття елементів друкованого тексту, декодування, мисленнєва обробка, інтерпретація вилученої інформації) та операційна обробка наукового тексту (поділ тексту на смислові частини, сортування смислових частин за значенням і т. ін.). Виклад результатів наукового дослідження в мультимедійній презентації. Когнітивні особливості сприймання мультимедійної презентації. Способи викладу матеріалу в науковому тексті. Наукові тексти-міркування і тексти-докази: семантико-стилістичне розмежування. Рубрикація, скорочення, абрєвіатури в науковому тексті. Редагування наукових текстів. Основні структурні елементи наукового виступу. Етапи підготовки наукового виступу. Підготовка виступу з опорою на текст. Опанування тексту риторично. Тренування виступу. Проведення хронометражу виступу. Публічне виголошення доповіді. Психологічні і логічні паузи у виступі. Техніка мовлення, дихання, голос, дикція, темп, паузи, інтонація, наголос. Використання жестів у мовленні. Дотримання регламенту виступу. Контакт з аудиторією. Міміка і жестикуляція. Характер концентрації уваги, основні причини її ослаблення.

Тема 6. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії.

Монологічні (доповідь, повідомлення, виступ) та діалогічні (наукова бесіда, дискусія) жанри усного наукового мовлення. Наукові конференції, наукові дискусії, творчі диспути як простір вияву культури наукової мови. Правила коректного ведення дискусії. Наукова полеміка. Коректні полемічні прийоми. Вербальні і невербальні засоби встановлення підтримки контакту оратора з аудиторією. Емоційність і коректність виступу. Основні види аргументів. Етикет публічного захисту наукової роботи. Мовна поведінка здобувача.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основи українськомовної педагогічної комунікації в закладі вищої освіти

Тема 1. Сутність педагогічної комунікації у системі вищої освіти.

Суб'єкт і об'єкт педагогічної комунікації у закладі вищої освіти. Інформація у професійно-педагогічній комунікації. Функції педагогічної комунікації у вищій школі. Відмінності педагогічної

комунікації у закладах середньої та вищої освіти. Відмінності академічної та педагогічної комунікації. Структура педагогічного спілкування. Переконавання й навіювання у процесі комунікації. Стили педагогічного спілкування. Моделі спілкування та установка викладача. Бар'єри й фільтри у процесі педагогічної комунікації у вищій школі, шляхи їх усунення. Стратегії й тактики педагогічної комунікації в ЗВО.

Тема 2. Психологічний клімат у академічній групі та у педагогічному колективі.

Міжособистісні взаємини. Типи міжособистісних взаємин. Механізми взаємовпливу. Поняття психологічного (соціально-психологічного) клімату в колективі. Психологічний клімат як запорука ефективності комунікації у закладі вищої освіти. Міжособистісні стосунки у педагогічному колективі та академічній групі. Засоби цілеспрямованого формування психологічного клімату в академічній групі й педагогічному колективі. Культура мови і культура мовлення викладача. Техніка педагогічного мовлення. Мовленнєві моделі взаємодії «викладач – студент (аспірант)».

Тема 3. Педагогічний конфлікт.

Поняття конфлікту. Різновиди й причини виникнення конфліктів. Механізм розгортання конфлікту. Специфіка педагогічного конфлікту. Основні суперечності й конфлікти в системі освіти. Структура, сфера, динаміка розгортання педагогічного конфлікту. Інформаційні моделі конфліктної ситуації. Конфлікт у взаємодії «викладач–студент». Конфлікт у взаємодії «викладач–академічна група». Внутрішньогруповий конфлікт. Міжособистісні конфлікти у академічній групі й у педагогічному колективі. Шляхи розв'язання конфлікту. Методи врегулювання педагогічних конфліктів і запобігання конфліктам.

Тема 4. Комп'ютерні комунікації в освіті

Комп'ютерні засоби педагогічної комунікації. Робота викладача з комп'ютерними мережами. Дистанційне навчання і форми взаємодії у системі «викладач–студент». Електронна пошта як засіб педагогічної комунікації. Ресурси Microsoft Office у організації дистанційного навчання студентів. Ресурси Skype у організації дистанційного навчання студентів. Ресурси Moodle в організації дистанційного навчання студентів. Участь викладача й студентів у телеконференціях. Організація роботи студентів з електронними банками інформації, пошук матеріалів у мережі Internet. Використання даних FTP-сервера в навчальній діяльності. Етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах

Тема 5. Культура усного мовлення у взаємодії викладача й студентів.

Цілеспрямованість як ознака педагогічної комунікації викладача. Стили педагогічного спілкування. Лексичні й стилістичні особливості монологічного мовлення викладача при проведенні лекційних занять. Лексичні й стилістичні особливості діалогічного мовлення викладача при проведенні семінарських, практичних і лабораторних занять. Етичний і естетичний компоненти усної комунікації викладача й студентів. Шляхи підвищення мовленнєвої культури викладача та студентів. Основні мовленнєві помилки усного мовлення викладача.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Заочна форма навчання				Очна (денна, вечірня) форма навчання			
	усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи українськомовної академічної комунікації								
Тема 1. Поняття комунікації	9	1	1	5	8	1	1	6
Тема 2. Академічна комунікація	9	1	1	5	8	1	1	6
Тема 3. Специфіка писемного наукового мовлення	9		1	10	9	1	2	6
Тема 4. Композиція писемного наукового тексту	7			10	8		2	6
Тема 5. Культура усного наукового мовлення	9	1	1	5	9	1	2	6
Тема 6. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії	7		1	5	9	1	2	6
Разом за змістовим модулем 1	50	3	5	40	51	5	10	36
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основи українськомовної педагогічної комунікації в закладі вищої освіти								
Тема 1. Сутність педагогічної комунікації у системі вищої освіти	8	1	1	6	8	1	2	5
Тема 2. Психологічний клімат у академічній групі та у педагогічному колективі	8		1	8	8	1	2	5
Тема 3. Педагогічний конфлікт	8	1	1	4	8	1	2	5
Тема 4. Комп'ютерні комунікації в освіті	8		1	8	8	1	2	5
Тема 5. Культура усного мовлення у взаємодії викладача й студентів	8	1	1	8	7	1	2	4
Разом за змістовим модулем 2	40	3	5	34	39	5	10	24
Усього годин	90	6	10	74	90	10	20	60

5. Теми лекцій

№	Назва теми	Год.	
		Заочн.	Очн.
1	Поняття комунікації	1	1
2	Академічна комунікація	1	1
3	Специфіка писемного наукового мовлення		1
4	Культура усного наукового мовлення	1	1
5	Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії		1
6	Сутність педагогічної комунікації у системі вищої освіти	1	1
7	Психологічний клімат у академічній групі та у педагогічному колективі		1
8	Педагогічний конфлікт	1	1
9	Комп'ютерні комунікації в освіті		1
10	Культура усного мовлення у взаємодії викладача й студентів	1	1
	РАЗОМ	6	10

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Год.	
		Заочн.	Очн.
1	Поняття комунікації	1	1
2	Академічна комунікація	1	1
3	Специфіка писемного наукового мовлення	1	2
	Композиція писемного наукового тексту		2
4	Культура усного наукового мовлення	1	2

5	Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії	1	2
6	Сутність педагогічної комунікації у системі вищої освіти	1	2
7	Психологічний клімат у академічній групі та у педагогічному колективі	1	2
8	Педагогічний конфлікт	1	2
9	Комп'ютерні комунікації в освіті	1	2
10	Культура усного мовлення у взаємодії викладача й студентів	11	2
	РАЗОМ	10	20

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Год.	
		Заочн.	Очн.
1	Поняття комунікації	5	6
2	Академічна комунікація	5	6
3	Специфіка писемного наукового мовлення	10	6
4	Композиція писемного наукового тексту	10	6
5	Культура усного наукового мовлення	5	6
6	Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії	5	6
7	Сутність педагогічної комунікації у системі вищої освіти	6	5
8	Психологічний клімат у академічній групі та у педагогічному колективі	8	5
9	Педагогічний конфлікт	4	5
10	Комп'ютерні комунікації в освіті	8	5
11	Культура усного мовлення у взаємодії викладача й студентів	8	4
	РАЗОМ:	74	60

8. Методи навчання

На лекційних заняттях використовуються методи:

- Лекція,
- Елементи бесіди,
- Пояснення,
- Демонстрація,
- Ілюстрація,
- Презентація.

На семінарських заняттях використовуються методи:

- Бесіда,
- Метод вправ,
- Опитування,
- Дискусія,
- Ілюстрація,
- Демонстрація,
- Реферативний метод.

9. Методи контролю

При оцінюванні успішності здобувачів застосовується Інструкція з методики оцінювання успішності студентів, яку перезатверджено згідно Наказу від 06.08.2020 р. № 298 «Про організацію освітнього процесу у 2020-2021 навчальному році».

Максимальна кількість балів, яку аспірант може набрати при вивченні кожного модуля, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів. **Підсумковий контроль** здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при складанні підсумкового модульного контролю, становить 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Для оцінювання **поточної навчальної діяльності** встановлюється єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої та мінімально необхідної кількості балів (110 балів, якщо поточні оцінки – «відмінно» та 60 балів, якщо поточні – «задовільно»). До 110 максимальних балів можуть додаватись бали за індивідуальну роботу – не більше 10). Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять в модулі. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми. Остаточна конвертація середньої арифметичної кількості балів проводиться перед підсумковим модульним контролем відповідно наступної таблиці:

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
4,97-5	110	3,97-4,0	85
4,93-4,96	109	3,93-3,96	84
4,89-4,92	108	3,89-3,92	83
4,85-4,88	107	3,85-3,88	82
4,81-4,84	106	3,81-3,84	81
4,77-4,8	105	3,77-3,80	80
4,73-4,76	104	3,73-3,76	79
4,69-4,72	103	3,69-3,72	78
4,65-4,68	102	3,65-3,68	77
4,61-4,64	101	3,61-3,64	76
4,57-4,6	100	3,57-3,60	75
4,53-4,56	99	3,53-3,56	74
4,49-4,52	98	3,49-3,52	73
4,45-4,48	97	3,45-3,48	72
4,41-4,44	96	3,41-3,44	71
4,37-4,4	95	3,37-3,40	70
4,33-4,36	94	3,33-3,36	69
4,29-4,32	93	3,29-3,32	68
4,25-4,28	92	3,25-3,28	67
4,21-4,24	91	3,21-3,24	66
4,17-4,20	90	3,17-3,20	65
4,13-4,16	89	3,13-3,16	64
4,09-4,12	88	3,09-3,12	63
4,05-4,08	87	3,05-3,08	62
4,01-4,04	86	3,01-3,04	61
		3,0	60

Поточна перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст і характер досягнення аспірантів у навчальному процесі, а також про успішність викладання. Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, клінічних, розрахунково-аналітичних, творчих завдань; реферативні доповіді, участь у дискусії тощо.

Залік здійснюється після завершення вивчення всіх тем семестру на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускаються аспіранти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при складанні підсумкового контролю, становить 80 балів. Залік вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

10. Методичне забезпечення

1. Методичний комплекс для проведення лекційних занять:
 - плани лекційних занять зі списком літератури до кожного плану,
 - комплект повнотекстових матеріалів усіх лекцій,
 - комплект мультимедійних презентацій певних лекцій,
 - комплект методичних рекомендацій для викладачів із організації навчального процесу.
2. Методичний комплекс для проведення семінарських занять:
 - плани семінарських занять зі списком літератури до кожного плану,
 - комплект завдань для письмових самостійних робіт на кожне заняття,
 - комплект тестових завдань для поточного контролю знань,
 - ілюстративний матеріал до кожного заняття,
 - комплект методичних рекомендацій для викладачів із організації навчального процесу й самостійної роботи аспірантів,
 - комплекс завдань для виконання індивідуальної роботи (критерії оцінювання, орієнтовні плани відгуку).
3. Методичне забезпечення модульного контролю:
 - текст підсумкової контрольної роботи.

11. Контрольні питання

1. Визначення комунікації.
2. Моделі процесу комунікації: модель Г. Лассуелла, модель К. Шеннона – В. Вівера, модель Т. Ньюкомба, модель Р. Якобсона.
3. Масова, групова й міжособистісна комунікація.
4. Основні різновиди соціальних груп.
5. Специфіка комунікації у формальній і неформальній, малій і великій, контактній і умовній групі.
6. Умови ефективної комунікації.
7. Бар'єри й фільтри в процесі академічної комунікації.
8. Шляхи усунення бар'єрів і фільтрів у процесі комунікації.
9. Відмінності комунікації і спілкування.
10. Вербальні й невербальні аспекти комунікаційного процесу.
11. Поняття комунікаційного повідомлення.
12. Поняття тексту.
13. Поняття дискурсу.
14. Специфічні риси академічної (наукової) комунікації.
15. Дослідження наукової комунікації в Україні та за кордоном.
16. Культура мови й мовний етикет науковця.
17. Крос-культурна комунікація в науці як вербальна і невербальна взаємодія представників різних моральних систем, світоглядів, релігій.
18. Поняття наукового дискурсу.
19. Комунікативні аспекти дискурсології.
20. Діалоговий характер, рівність і відкритість як запоруки функціонування наукового дискурсу.
21. Поняття наукового стилю та його підстилів.
22. Основні ознаки наукового стилю.
23. Різновиди наукових текстів: академічні, навчальні, енциклопедичні.
24. Власне наукові тексти: науково-теоретичні і науково-експериментальні.
25. Лексичні особливості наукової мови.
26. Медико-фармацевтична термінологія.
27. Відмінність термінів і професіоналізмів.
28. Фразеологізована термінологія і кліше.
29. Граматичні й морфологічні особливості наукового тексту.
30. Синтаксис наукового мовлення.
31. Помилки в побудові речень з дієприслівниковим зворотом, у реченнях з однорідними членами.
32. Форми передачі чужої мови в науковому стилі.
33. Технологія аналізу наукового тексту.

34. Поняття композиції в науковому тексті.
35. Основні компоненти композиції.
36. Поділ тексту на абзаци.
37. Абзац як структурна одиниця наукового тексту.
38. Структурні особливості абзацу.
39. Композиційні особливості побудови наукових текстів різних жанрів.
40. Єдність змісту і логічна послідовність викладу.
41. Мова і стиль анотації, ключові слова.
42. Мова і стиль рецензії.
43. Дисертація як науковий текст комбінованої композиційної будови.
44. Специфіка публічного виголошення наукового тексту.
45. Виклад результатів наукового дослідження в мультимедійній презентації.
46. Когнітивні особливості сприймання мультимедійної презентації.
47. Способи викладу матеріалу в науковому тексті.
48. Основні структурні елементи наукового виступу. Публічне виголошення доповіді.
49. Монологічні та діалогічні жанри усного наукового мовлення.
50. Наукові конференції, наукові дискусії, творчі диспути як простір вияву культури наукової мови. Правила коректного ведення дискусії.
51. Наукова полеміка. Коректні полемічні прийоми.
52. Вербальні і невербальні засоби встановлення підтримки контакту оратора з аудиторією.
53. Основні види аргументів.
54. Етикет публічного захисту наукової роботи.
55. Мовна поведінка здобувача.
56. Суб'єкт і об'єкт педагогічної комунікації у закладі вищої освіти.
57. Інформація у професійно-педагогічній комунікації.
58. Функції педагогічної комунікації у вищій школі.
59. Переконання й навіювання у процесі комунікації.
60. Стили педагогічного спілкування.
61. Моделі спілкування та установка викладача.
62. Бар'єри й фільтри у процесі педагогічної комунікації у вищій школі, шляхи їх усунення.
63. Стратегії й тактики педагогічної комунікації в ЗВО.
64. Міжособистісні взаємини. Типи міжособистісних взаємин.
65. Механізми взаємовпливу.
66. Поняття психологічного (соціально-психологічного) клімату в колективі.
67. Психологічний клімат як запорука ефективності комунікації у закладі вищої освіти.
68. Міжособистісні стосунки у педагогічному колективі та академічній групі.
69. Засоби цілеспрямованого формування психологічного клімату в академічній групі й педагогічному колективі.
70. Культура мови і культура мовлення викладача.
71. Техніка педагогічного мовлення.
72. Мовленнєві моделі взаємодії «викладач – студент (аспірант)».
73. Поняття конфлікту. Різновиди й причини виникнення конфліктів.
74. Механізм розгортання конфлікту.
75. Специфіка педагогічного конфлікту. Основні суперечності й конфлікти в системі освіти.
76. Структура, сфера, динаміка розгортання педагогічного конфлікту.
77. Інформаційні моделі конфліктної ситуації.
78. Конфлікт у взаємодії «викладач–студент».
79. Конфлікт у взаємодії «викладач–академічна група».
80. Внутрішньогруповий конфлікт.
81. Міжособистісні конфлікти у академічній групі й у педагогічному колективі.
82. Шляхи розв'язання конфлікту.
83. Методи врегулювання педагогічних конфліктів і запобігання конфліктам.
84. Комп'ютерні засоби педагогічної комунікації.
85. Робота викладача з комп'ютерними мережами.
86. Дистанційне навчання і форми взаємодії у системі «викладач–студент».
87. Електронна пошта як засіб педагогічної комунікації.
88. Ресурси Microsoft Office у організації дистанційного навчання студентів.

89. Ресурси Skype у організації дистанційного навчання студентів.
90. Ресурси Moodle в організації дистанційного навчання студентів.
91. Участь викладача й студентів у телеконференціях.
92. Організація роботи студентів з електронними банками інформації, пошук матеріалів у мережі Internet. Використання даних FTP-сервера в навчальній діяльності.
93. Етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах
94. Цілеспрямованість як ознака педагогічної комунікації викладача.
95. Стили педагогічного спілкування.
96. Лексичні й стилістичні особливості монологічного мовлення викладача при проведенні лекційних занять.
97. Лексичні й стилістичні особливості діалогічного мовлення викладача при проведенні семінарських, практичних і лабораторних занять.
98. Етичний і естетичний компоненти усної комунікації викладача й студентів.
99. Шляхи підвищення мовленнєвої культури викладача та студентів.
100. Основні мовленнєві помилки усного мовлення викладача.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с.
2. Євтух М.Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. К.: Видавництво Кондор, 2015. 420 с
Столяренко О. В., Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 196 с.
3. Колоїз Ж. В. Академічне письмо та риторика : [практикум]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 196 с.
4. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
5. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
6. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
7. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 220 с.
8. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.

Додаткова література

1. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. *Філософська думка*. К., 2014. № 5. С. 110–122.
2. Бралатан В. П. Професійна етика : [навч. посіб.] / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко. К.: Центр навч. літератури, 2011. 252 с.
3. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : [навч. посіб.]. К. : Кондор, 2003. 264 с.
4. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови : [навч. посіб.]. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 256 с.
5. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : [монографія]. Черкаси : Брама–Україна, 2008. 400 с.
6. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр.* Київ-Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2011. Вип. 1. С. 25–34.
7. Євсєєва Г. П., Савицький М.В. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. Дніпропетровськ, 2014. № 8. С. 54–62.

8. Городенська К. Г. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*. К. : КНЕУ, 2001. Вип. 4. С. 11–15.
9. Етичний кодекс ученого України. К.: ВД Академперіодика НАН України, 2009. 16 с.
10. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : [навч. посіб.] Харків, 2000. 97 с.
11. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : [навч. посіб.] К. : Центр навч. л-ри, 2006. 312 с.
12. Основи наукового мовлення : [навч.-метод. посіб.] / Уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2005. 80 с.
13. Рожков Ю. Г. Конститутивні характеристики наукового дискурсу. *Молодий вчений*. 2015. № 11(1). С. 111–114.
14. Сурмін Ю. Науковий текст : специфіка, підготовка та презентація : [навч.-метод. посіб.] К. : НАДУ, 2008. 184 с.
15. Тихонкова І. О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). *Наука України у світовому інформаційному просторі: [зб. наук. пр.]* / НАН України. К., 2015. Вип. 11. С. 100–106.
16. Фоменко М. Красномовство : [навч. посіб.] / М. Фенко, З. Мацюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 252 с. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2004. 344 с.
17. Бойко Р. В. Без компіляцій і плагіату! *Бюлетень ВАК України*. К., 2008. № 12. С. 11–13.

Інтернет–ресурси

1. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII “Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України від 01.07.2014 №1556-VII "Про вищу освіту" (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України Про авторське право і суміжні права від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
4. Академічне письмо та бібліографія. URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри (циклової комісії), у раді (методичної комісії) факультету (навчального закладу), підписується завідувачем кафедри (головою циклової комісії), головою ради (методичній комісії) і затверджується проректором (заступником директора) вищого навчального закладу з навчальної роботи.

3. Формат бланка А4 (210×297 мм.).